

POVIJESNI FELJTON

40 godina Trešnjevačke ljepotice

Tekst:
Fernando Soprano
Foto:
PIXSELL

VISINOM OD 73 METRA I 22 KATA, TREŠNJEVAČKA LJEPOTIČA POSLJEDNJI JE U NIZU PROJEKATA ARHITEKTA SLAVKA JELINEKA ČIJI SU RADOVI UVELIKE UTJECALI NA SUVREMENI VIZUALNI IDENTITET TREŠNJEVKE

Sve je počelo prije točno četrdeset godina. Iz okoliša boje zemlje, u okruženju skromnih prizemnica i katnica koje su dotad nadvisivala samo stabla vinulo se skladno, primjereno okolišu obojeno zdanje. Priča se da su Trešnjevačkoj ljepotici ime nadjenuli prolaznici koji su prvi izbrojili da ima 22 kata, a to znači da su je pažljivo motrili pa tek potom dobar glas o zdanju širili dalje. Danas, u doba interneta, predaju nastavljaju blogeri, ljubitelji nebodera i tragači za atraktivnim mjestima stanovanja. Stanari zgrade tvrde da je grijanje savršeno, ne kvari se, zidovi ne pucaju, pogled je prekrasan, golemi balkon ni sa kime ne dijeliš, nema straha od provalnika jer trebaju provaliti najprije u neboder, zatim na kat pa onda i u stan – dakle tri brave!

MONOLITNA KONSTRUKCIJA

Arhitekt Slavko Jelinek prisjetio se glavnih odrednica natječaja za gradnju nebodera koji je 1969. godine podignut u današnjoj Ozaljskoj ulici br. 93. „Tražilo se da to bude stambeno-poslovni objekt, da raspoloživi prostor bude što svrsishodnije iskorišten te da gradnja bude dovršena relativno brzo. Visoka je 73 metra, projektirana da može izdržati najrazorniji potres. Građena je tehnikom tzv. klizne oplata, koja se podiže uvis, a betoniranje se obavlja neprekidno. Rezultat je monolitnost konstrukcije. Izvođač radova je Trešnjevačku ljepoticu reklamirao kao prvi stambeni objekt u nas građen tom

Arhitekt Slavko Jelinek projektirao je i nebodere u Veslačkoj ulici, a u jednom od njih danas živi sa suprugom Nedom, također arhitekticom. Njihov stan je na najvišem katu, odakle se pruža pogled na Hotel Four Points (Panorama), Zagrepčanku i Trešnjevačku ljepoticu, sve redom njegove projekte

nebu pod oblake

Nacrti stanova u Trešnjevačkoj ljepotici od 55,47,38 i 36 četvornih metara pokazuju da je arhitekt Jelinek vješto projektirao zgradu, tako da je interijer podjednako funkcionalan, bez obzira na kvadraturu

tehnologijom. Izgradnja je počela 1967. godine i mada je u Europi klizna oplata bila u uporabi već puno desetljeće, u nas je upotrijebljena samo za izgradnju nekoliko silosa. Pozicioniranje instalacija, hodnika i stubišta takvo je da omogućuje gotovo optimalan raspored četiri vrste stambenih jedinica, ukupno devet na svakom katu. Možda bi bilo točnije reći da je riječ o četiri podvrste, izvedenice modela organizacije prostora osmišljenog tako da bude podjednako primjenjiv za površine od 55, 47, 38 i 36 četvornih metara. Uredske prostorije nalaze se na prvom i drugom katu, a prostor za trgovine u prizemlju. Neboder je prepoznatljiv po tome što se iz ravnine fasade probijaju, ističu, zadnji kat i nadprizemni dio, čime je definirana njegova dimenzija u vertikali.

POSLOVNI PROSTORI

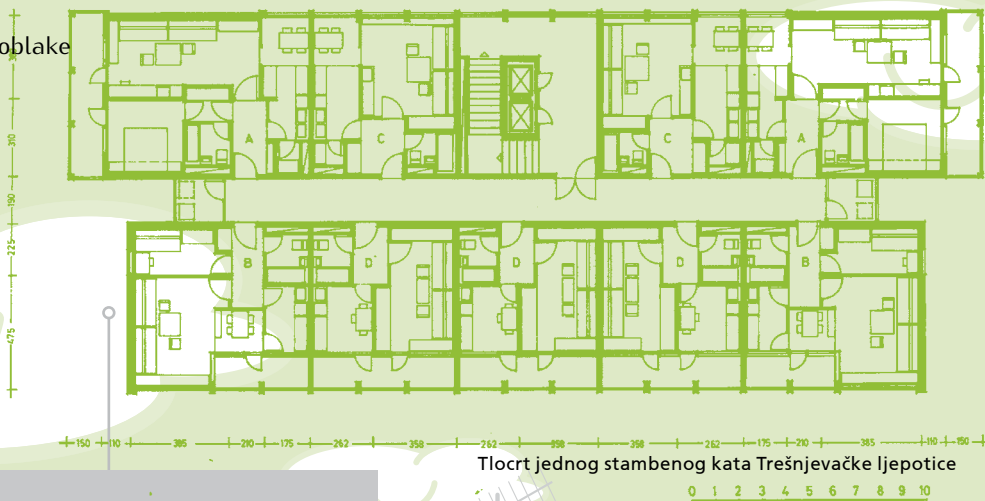
Uz stanare, u neboderu je i danas desetak tvrtki, a na pitanje o čemu je riječ kad se govori o „arhitekturi vertikale“, Jelinek odgovara: „Riječ je o dimenzioniranju prostora, o tome da se racionalnom gradnjom u visinu može dobiti više uporabnog prostora te napokon o tome da se smanjuju relacije u prostoru, da se ne gomilaju istovrsni sadržaji. Na primjer, brojnost klasičnih kuća koje bi bile zamjena za neboder udaljuje nam put do pošte, vrtića, škole, do centra za

Arhitekt vertikale

PREMA PROJEKTIMA SLAVKA JELINEKA SAGRAĐENO JE 30 NEBODERA

Arhitekt Slavko Jelinek (1925.) u našem je kvartu projektirao šest zgrada, a Trešnjevačka ljepotica bila je posljednja u nizu. Njegov najpoznatiji projekt, poslovni toranj Zagrepčanka na uglu Savske i Vukovarske, sagrađen je sedam godina poslije (1976.). Dobitnik je nagrade za životno djelo Viktor Kovačić Društva arhitekata Hrvatske za 1994. godinu i republičke nagrade za životno djelo Vladimir Nazor 2004. Uz projekte za stano-gradnju, zapaženi su i njegovi projekti za sportske dvorane na Trsatu u Rijeci i Karlovcu te za školske i druge građevine javne namjene. Zapravo, dovoljno je reći da je arhitekt Jelinek jedan od rijetkih na temelju čijih je projekata sagrađeno čak 30 nebodera! Kad je o njegovu opusu riječ, na stručnim skupovima najčešće se raspravlja o „arhitekturi vertikale“, a u svakodnevnom razgovoru progovara jednostavno, gotovo poput običnog stanara, a ne znamenitoga graditelja.

nebu pod oblake

Tlocrt jednog stambenog kata Trešnjevačke Ljepotice

kulturu, do doma zdravlja... To, ali i podosta drugog, vrijedi za nebodere namijenjene poslovnim sadržajima.“

NAJDRAŽI PROJEKTI

Jelinek je arhitekt prema čijim je nacrtima u Hrvatskoj sagrađeno ukupno 30 nebodera, od čega je samo na Trešnjevci niknulo šest zdanja s njegovim potpisom na projektnoj dokumentaciji, među kojima je Trešnjevačka Ljepotica sigurno najimpozantnije ostvarenje. Redom su to bile stambena četverokatnica sagrađena 1963. godine u današnjoj Tratinjskoj 73, potom dva 17-katna stambeno-poslovna nebodera na početku Nove ceste koja su se gradila od 1965. do 1967., a iste godine dovršene su i stambena trokatnica u Nehajskoj 39 BCD te stambena četverokatnica u Ozaljskoj 144-146, dok su peterokatni stambeni blok na Novoj cesti 89-89, a i Trešnjevačka Ljepotica dovršeni dvije godine poslije. Dakle, riječ je o šest pretežito stambenih objekata, od kojih su tri neboderi.

Kad govori o svojim najdražim, ali i najgorčim iskustvima s gradnjom nebodera u Zagrebu, arhitekt Jelinek se prisjeća: „Najdraži mi je poslovno-stambeni objekt u Tvrtkovoju ulici, u Zagrebu, koji sam projektirao sa suprugom Nedom, također arhitekticom. Što se pak projekata na Trešnjevci tiče, u realizaciji jednoga doživio sam nemalo razočaranje. Počeo sam projektirati stambeni neboder za samce, no investitor je zatražio da bude dovršen kao klasični hotel. Na kompromis nisam pristao i investitor je konačnu verziju ugovora zaključio s drugim projektantom. Od mog projekta ostali su nosivi zidovi te samo isprva naznake

principa koji sam uvijek zagovarao, a to je da svaka kuća mora imati boju, odnosno boje u skladu s okolišem. Bez takvog pristupa teško je govoriti o zahvatima u prostoru koji ga čine čovjeku bliskijim, ugodnijim. Naravno, bila je riječ o neboderu koji je nakon izgradnje dobio naziv Omladinski hotel Sport, potom Hotel Panorama, a danas nosi naziv Hotel Four Points.“

POTICAJNO OKRUŽENJE

U dugogodišnjoj uspješnoj karijeri Jelinek je uspio uskladiti menadžment i autorstvo jer je niz godina vodio građevinski projektni biro i ujedno projektirao i realizirao vlastite arhitektonske vizije.

Od 1960. do 1985. godine vodio je projektni biro AGI-46 u Zagrebu i Karlovcu. „I danas se rado sjećam mnogih kolega, a biro je imao oko 100 uposlenika te vanjske suradnike na pojedinim projektima. Nikada nisam pravio razliku između rukovodnog i autorskog, projektantskog dijela posla u užem smislu. Veliki projekti ne mogu se pravodobno realizirati bez timskog rada, bez suradnje s kompetentnim suradnicima, a pravo zadovoljstvo donosi spoznaja da samo u takvom okruženju dobivate puni poticaj za vlastitu kreativnost. Moji pogledi na arhitekturu nisu se promijenili. Uostalom, dugovječnost Trešnjevačke Ljepotice i nekih drugih kuća koje sam projektirao pokazuje da su temeljne zamisli o tome kako te kuće trebaju izgledati bile ispravne te da je izgradnja bila opravdana“, zaključuje Jelinek.